

Statsvetenskapliga institutionen

GSFP under förändring?

En kvalitativ textanalys av dokument från Europeiska unionen

Niklas Lönn

Uppsats/Examensarbete:	Kandidatuppsats Europakunskap 15 hp
Program och/eller kurs:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2017
Handledare:	Ann-Kristin Jonasson
Examinator:	xx
Rapport nr:	xx
Antal ord	9416

Abstract

The European External Action Service presented a new foreign policy called The Global Strategy 2016. The policy changed the strategy of the EU in relation to foreign policy and it's neighbourhood countries. This bachelor thesis evaluate if the Common Security and Defence Policy is corresponding with the change of The Global Strategy according to international relations theories. The analysis is based of policy documents from the European External Action Service examining how the policy has changed between 2009 and 2016/17 with a textual analytical approach. The conclusion of this thesis is best described as the international relationship theories are combined in the development of the foreign policy in the European Union. The common security and defence policy is both going in a liberal and a realistic way and the policy documents provide us with interesting information related to the future of EU foreign policy development. The global strategy is in some way a board of realistic and liberal policy, it shows in more cooperation with NATO for military purposes, at the same time as the EU is working to bring peace and democracy with CSDP missions around the world.

Key words: EEAS , EU,EUGS ,CSDP, Neorealism, Liberalism

Nyckelord: Europeiska utrikestjänsten, EU,EU:s globala strategi GSFP, Neorealism, Liberalism

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Bakgrund till den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken	6
2 Forskningsfråga	6
3 Tidigare forskning och teori	7
3.1 Tidigare forskning	8
3.1.1 Gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken	8
3.1.2 Den Globala Strategin	8
3.2 Internationella relationsteorier	9
3.2.1 Neorealism	10
3.2.2 Neorealismen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken	11
3.2.3 Liberalism	12
3.2.4 Liberalismen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken	13
3.3 Teori	13
3.3.1 Analysschema och operationaliseringar av internationella relationsteorier	14
3.3.2 Operationalisering och kriterier för slutsatsdragning	15
4 Metod och material	16
4.1 Forskningsdesign	16
4.2 Validitet och Reliabilitet	17
4.3 Preciserade frågeställningar	18
4.4 Val av material	18
4.5 Etiskt övervägande	20
5 Analys	20
5.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken under 2009	20
5.2 Sammanfattning av 2009	24
5.3 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken under 2016/ 2017	24
5.4 Sammanfattning av 2016/ 2017	29
6 Resultat	30
Referenslista	31

Tabellförteckning

Tabell 3.1 Analysschema (s.14)

Förkortningslista

CARD - Coordinated Annual Review on Defence - Samordnad årlig försvarsöversyn

CFSP- Common Foreign and Security Policy- GUSP - Gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

CSDP - Common Security and Defence Policy- GSFP - Gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna

EEAS - European External Action Service- Europeiska utrikestjänsten

EU - European Union - EU - Europeiska unionen

European Council - Europeiska Rådet

EUGS - European Union Global Strategy - EU:s globala strategi

EUMS - European Union Military Staff - EUMS- Europeiska unionens militära stab

ESDP - European Security and Defence Policy - ESFP - Europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna

ESS - European Security Strategy - Europeiska säkerhetsstrategin

HRVP - High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy / Vice - President of the Commission - Unionens Höga Representant för utrikesfrågor och säkerhetspolicy/ Vice ordförande för Europeiska kommissionen

IR - International Relations - IR - Internationella Relationer

IR Theory - International Relations Theory - IR-teorier - Internationella relationsteorier

MPCC - Military Planning and Conduct Capability - Militär planerings- och ledningskapacitet

NATO- North Atlantic Treaty Organization - Nato - Nordatlantiska fördragsorganisationen

UN - United Nations - FN - Förenta nationerna

1 Inledning

“Others told us that the change the Global Strategy advocated for would have taken years to turn into reality, or might simply never happen. This has not been the case. On the contrary, we have moved fast – and united – on concrete implementation, starting with security and defence. In this field, more has been achieved in the last ten months than in the last ten years.”

- Mogherini

(EEAS, 2017b, s.5)

EU:s utrikespolitiska arbete har sedan 2016 lagt om sin utrikes- och säkerhetspolitik i den bemärkelsen att EU har lanserat den globala strategin (EUGS). EU definierar de nya utrikespolitiska målen som att EU värnar om människor i unionen och kommer prioritera att arbeta tillsammans med länder i unionen för att lösa internationella problem. Vidare menar Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik/vice ordförande för Europeiska kommissionen (HRVP) att EU ska kunna agera mot externa hot, krig och terrorism. EU ska bilda mer intensiva och mer djupgående relationer med externa partners som Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och Förenta nationerna (FN). EU ska även agera för ökad säkerhet för unionen samt unionens medborgare. (EEAS, 2016, s.2). Inom den Gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) finns den Gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), inom GSFP regleras de insatser som EU genomför runt om i världen. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken innebär nya prioriteringar för EU, frågan är hur GSFP kommer definieras efter GUSP:s utveckling sedan 2016. Denna studie ämnar till att undersöka hur GSFP har presenterats av EU historiskt med hjälp av internationella relationsteorier (IR-teorier). Då denna politiska förändring sker, menar vissa forskare att EU börjat agera mer som en realistisk aktör för att kunna hävda sig i det internationella spelet (Smith, 2017, s. 512).

1.1 Bakgrund till den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Grundtanken med GSFP är att EU skall ha möjlighet att ta till vara på sina säkerhetspolitiska och militärstrategiska intressen i världen, samt att sprida demokratiska normer (EU, 2017). GSFP består av EU:s samtliga medlemsländer förutom Danmark, och är ett policyområde inom EU och en del av EEAS (Europeiska utrikestjänsten) (Fiott, 2015, s. 123-124). EEAS mål är att arbeta efter EU-kommissionens direktiv om utrikespolitik. Ordförande är Federica Mogherini som tidigare varit Italiens utrikesminister. EEAS uppgift är att koordinera EU:s utrikespolitik oavsett om det handlar om militär förmåga eller handel med länder utanför EU (Leffler, 2014, s. 9).

GSFP blev initierat 1998, skapat 1999 och inkluderat i Nice-fördragen 2001. Dess mål var att öka det gemensamma arbetet gentemot terroristbekämpning och öka EU:s roll som en internationell aktör (Hofman, 2011, s. 102). Mellan 2003 och 2017 har EU deltagit i 36 utrikespolitiska insatser av militära och humanitära slag (Howorth, 2017, s. 343). Enligt Howorth definieras GSFP bäst för vad det utför snarare än den militära kapacitet det har. Av de 36 olika uppdrag som GSFP deltagit i, har 29 av dem varit av civil form där EU hjälpt till med förnödenheter till behövande runt om i världen. De övriga uppdragen har varit polisuppdrag i Afghanistan, men även stoppandet av pirater som tidigare angripit godsfartyg utanför Somalias kust. Under uppdragen har manskapet bestått från allt mellan ett 10-tal till runt 100-200 personer (Howorth, 2017, s. 350-351).

2 Forskningsfråga

EU och dess medlemsstater har fått ta ställning till många kriser runt om i världen de senaste åren. År 2010 påbörjade den arabiska våren, år 2011 påbörjades det syriska inbördeskriget och 2014 påbörjade Ryssland den olagliga annekteringen av Krimhalvön. Detta har resulterat i en aktualisering av diskussionen om GSFP i EU och EU:s säkerhets- och försvarspolitiska mål inom forskningen. Det är min ambition att analysera policydokument och

aktivitetsrapporter som EU har publicerat. Genom att jämföra dokument från 2009 med dokument som publicerats 2016/17 och se hur EU har beskrivit GSFP historiskt. Skälet till att 2009 används som utgångsår är att då har inte de ovanstående kriserna inträffat än och det kan således ha förändrat sättet som GSFP formuleras av EU. Anledningen till att 2016/17 används i analysen är för att då har EU förnyat sin strategi för utrikespolitiken i unionen.

Min ambition är att undersöka i vilken utsträckning EU:s policydokument utmärks av neorealistiska eller liberala drag och om man kan se någon förändring i sättet EU presenterar säkerhet- och försvarspolitik över tid. Frågan är om EU:s självbild och presentation av GSFP har förändrats mellan 2009 och 2016/2017. Målet med studien är att bidra till förståelsen för hur EU presenterar GSFP och dess förändring de senaste åren.

3 Tidigare forskning och teori

I den tidigare forskningen presenteras forskning om GSFP och även förändringen av GUSP, EUGS samt tidigare forskning om de internationella relationsteorierna i allmänhet men även hur teorierna har applicerats på GSFP i synnerhet för att ge en förståelse för hur GSFP iakttas och arbetas med av forskare.

Internationella relationsteorierna som redovisas nedan är även en del av teoriavsnittet i den mening att de är teorier som kommer användas för att skapa ett analyschema av de policydokument och aktivitetsrapporter som ska analyseras. Teorierna är även en del av avsnittet "Tidigare forskning" då de är relevanta för forskningsfältet i den bemärkelsen att teorierna används av forskare för att förstå och förklara internationella politiska fenomen.

3.1 Tidigare forskning

3.1.1 Gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Forskningen om GSFP är mångfacetterad, GSFP diskuteras inom säkerhetsstudier, europeisk integrations studier samt studier om internationella relationer (Kurowska & Breuer, 2011, s. 2). GSFP:s existens och nödvändighet har länge blivit diskuterad inom den akademiska och politiska världen. Att utföra militära operationer inom ramen av EU är ett relativt nytt fenomen i bemärkelsen att EU länge arbetat för ökad frihandel och ekonomisk tillväxt (Bickerton, Irondele & Menon, 2011, s.1-2). Det utökade samarbetet inom säkerhet och försvar kan ses som ett steg i en allt mer integrerad union. Kritiker av GSFP menar att policyn inte är nödvändig då GSFP:s resurser ofta varit knappa vilket lett till att vissa operationer som genomförts med hjälp av GSFP varit mindre lyckade. Orsaken till att vissa operationer har för lite manskaper är för att stora delar av manskapet som används inom GSFP:s uppdrag består av EU:s medlemsländers invånare (Bickerton et al., 2011, s. 3-5). Anledningen till att GSFP utvecklats är flera, Bickerton et al., (2011, s. 9) menar att GSFP skapades för att kunna ta till vara på europeiska intressen runt om i världen samt för att det fanns en politisk vilja att EU ska utvecklas från en främst ekonomisk aktör till att bli en säkerhetsaktör i det internationella spelet.

3.1.2 Den Globala Strategin

Den forskning som finns om EU:s globala strategi (EUGS) är fortfarande ny, då EUGS lanserades 2016. Det som gjorts är analyser om hur EU kommer förhålla sig till sin omvärld i fortsättningen. EU:s globala strategi är en förändring av EU:s utrikespolitik gentemot andra länder i världen. Den globala strategin lanserades 2016 och ersatte 2003:s europeiska säkerhetsstrategin (ESS) (Biscop, 2016, s. 91). Tidigare var ett mål inom ESS i stor utsträckning att fokusera på demokratisering i EU:s närområde. Skillnaden är att

prioriteringarna kring demokrati är, att EU arbetar för demokratin där den existerar i någon mån, men inte i samma utsträckning för att säkerställa att demokrati växer fram på samma sätt som innan. Det finns även en del kritik gentemot EUGS som menar att EU samarbetar med diktaturer och andra tvivelaktiga regimer för att motverka problem, ett exempel på ett sådant problem är arbetet gentemot IS eller för att stoppa flyktingströmmar (Biscop, 2016, s. 92-93).

EU arbetar nu i större utsträckning tillsammans med Nato än innan vilket ger en starkare röst i frågor som gäller EU:s närområde och andra militärt sammankopplade frågor (Biscop, 2016, s. 93). Andra forskare menar att EU är ett extremt exempel när det gäller att framställa sig i ett bra ljus jämfört med andra aktörer på den internationella spelplanen. Till skillnad från Nato så växte EU fram som en aktör som främst verkat för ekonomisk integration medans Nato alltid fungerat som en försvarsaktör på den internationella spelplanen länder emellan (Mälksoo, 2016, s. 374-375). Vidare påpekas även att EUGS ligger rätt i tiden då Britterna röstat om utträde ur EU och att nya mål som är möjliga att uppnå behövs för EU (Mälksoo, 2016, s. 376-377).

3.2 Internationella relationsteorier

Internationella relationsteorier är något som använts av forskare för att undersöka och förstå det internationella samspelet mellan länder och organisationer länge. Det finns ett par etablerade teorier som är mycket relevanta till det internationella landskapet. Dessa är realism och liberalism, vilka är de största och mest dominerande teorierna (Dunne, 2008a, s. 110). Teorierna är mycket väletablerade inom forskningen och båda teorier är mycket efterforskade och debatterade. Anledningen till att realism och liberalism kommer användas är, för att de dels använts för att analysera liknande forskning innan, som amerikansk utrikespolitik och dess arbete gentemot terrorism, och dels även applicerats på tal av tidigare amerikanska presidenter i utrikespolitiska frågor (Campbell, 2014, s. 43-44). Även EU och GSFP har analyserats med hjälp av IR-teorier innan (Fiott, 2013).

Teorierna är dock inte helt oproblematiske. Realismen har kritiserats för att vara utdaterad och omodern då mycket av det militära samarbetet numera grundar sig på liberala fundament som samarbete mellan stater och liknande (Legro & Moravcsik, 1999, s. 53-54). Liberalismen kan också anses problematisk som analysinstrument då EU är ett liberalt projekt vilket grundar sig på samarbete och handel (Rupnik, 2007, s. 22). Således antas att mycket av det som presenteras av EU är av liberal ton, dock menar många forskare att EU är ett liberalt projekt med stora inslag av realistiska undertoner som grundar sig i att man samarbetar med tvivelaktiga aktörer för att försäkra sig själva om att få det bättre. Detta kan hänföras till realismen i den bemärkelsen att det är geopolitiskt motiverat att fokusera på EU istället för andra länder (Rynning 2005, s. 16. Smith, 2011, s. 144-155).

Realism finns i flera olika former, exempelvis klassisk realism och neorealism (Dunne, 2008b, s.100). Realismen går ut på att alla stater är rationella aktörer vars huvudsakliga ansvar är att hålla statens invånare trygga (Dunne, 2008b, s. 92-93).

Länge har teoretiker inom både europeisk integration och internationella relationer (framförallt neorealister) generellt hävdade att militära fenomen inte kommer integreras i EU projektet på grund av att EU har utformats med inriktning på handel och ekonomi och för att unionen inte varit av militärt slag tidigare.

Andra realister, som till exempel Hofman, menade att inom många olika ämnen kan stater förhandla, men när det gäller säkerhet och försvarspolitik måste beslut tas av nationalstaterna, för att det är avgörande för staternas överlevnad (Howorth, 2017, s. 344). Den teori som är mest effektiv och välanpassad till GSFP inom den realistiska teoribildningen är dock neorealism som är mer vaksam och har mer förståelse för internationella strukturer som EU och GSFP än klassisk realism (Lasan, 2012, s. 39-40).

3.2.1 Neorealism

Enligt neorealismen fungerar internationella relationer som om att allt handlar om strävan efter makt och säkerhet. Neorealister tror att staters primära mål är att känna sig säkra. Behovet av säkerhet kommer från att det inte finns någon som härskar över stater som en överordnad auktoritet och att stater måste anpassa sig efter ett osäkert anarkiskt system utan en övermakt som härskar över andra stater (Dunne, 2008b, s. 98-99).

Det anarkiska systemet innebär för stater att de måste arbeta med självhjälp, vilket är militär upprustning, investeringar i en stats försvar eller attackförmåga för att skapa säkerhet för staten. Att stater kan använda militär styrka till att ta makt gör att andra stater alltid bör vara förberedda och således är det mest rationella att satsa på en stark militär förmåga, enligt neorealister (Dunne, 2008b, s. 98-99).

Det finns även två läger inom neorealismen, defensiv och offensiv realism.

Den defensiva realismen menar att staters mål framförallt är att känna sig säkra och överleva. Det andra lägret, offensiv realism menar precis som den defensiva realismen att staters mål är att känna sig säkra, skillnaden ligger i att offensiva realister menar att en stat aldrig kan vara säker på hur de olika staterna i det anarkiska systemet agerar, staters intentioner kan vara andra än försvarsförmåga och överlevnad, det kan också vara mål som att få en större markyta och ta över andra länder (Dunne, 2008b, s. 99-100).

3.2.2 Neorealismen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Offensiva realister menar att GSFP kommer bli starkare när EU tidvis blir en starkare del i världen och vissa av neorealisterna tror att EU successivt agerar för att underminera USAs dominans i det världen. Samtidigt säger defensiva realister att EU inte har något att frukta från USA och att EU försöker skapa sig säkerhet genom att knyta banden till USA starkare samt att USA inte är något säkerhetshot jämfört med Rysslands militära utveckling på senare år (Rynning 2011, s. 26-27).

Neorealister menar att EU som säkerhetsaktör hade tre olika alternativ att välja mellan som aktör på den internationella scenen innan dess utveckling

1. Att EU:s medlemsstater har ett intresse av balans i världen och således försöker balansera ut USAs hierarkiska makt i världen.
2. Att EU väljer att urskilja sig från USA och Nato i den bemärkelsen att de väljer att engagera sig i Mellanöstern och andra regioner där det finns säkerhetsrisker på ett annat vis än Nato.
3. Att EU ansluter sig till den starkaste parten på den internationella scenen och således agerar med den i internationella kriser (Hyde-Price, 2012, s. 24-25).

3.2.3 Liberalism

Liberalism är en ideologi som existerar både inom den allmänna sakpolitiken som diskuteras av gemene man och kvinna vardagligen men är även en av de mest välanvända internationella teoretiska angreppssätten på fenomen inom det internationella systemet.

Med liberalismen menas det att det inte endast är stater som agerar som aktörer på den internationella scenen utan även företag, individer och organisationer kan påverka utvecklingen i det internationella spelet. Dessa stater och övriga aktörer driver egna internationella agendor vilket påverkar samspelet i det internationella spelet.

Liberala teoretiker menar att fler aktörer än stater med deras egenintressen kan agera på den internationella spelplanen, det finns stora möjligheter att påverka den internationella spelplanen via samarbeten mellan nationsgränser och via transnationella organisationer och företag, några sådana är t.ex. EU, FN och Nato men även samarbeten mellan företag (Dunne 2008a, s. 110-111). Liberalismen menar att det internationella samspelet grundas i aktörers gemensamma intressen och att aktörer agerar för att maximera sina intressen (Dunne 2008a, s. 113).

Liberalismen handlar i stor utsträckning om värden som frihet för människor, frihandel som medel för fred och möjligheten för människor att röra sig och handla var de vill, då det är detta som inom sikt kan skapa välstånd och samarbete (Dunne 2008a, s. 116). Grundidén är

att människor vill samarbeta bara man får möjlighet till det och då stater i grund och botten består av människor så vill även stater samarbeta.

3.2.4 Liberalismen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Neorealister menar som nämnts ovan att staters mål ligger i makt och att suveränitet är mycket viktigt för stater. Liberaler skiljer sig från neorealister i den bemärkelsen att de kan förklara internationellt samarbete med att stater kan ge upp suveränitet för att få andra viktiga ting som stabilitet, samarbete och inflytande i regionala och internationella situationer. Exempel på situationer som dessa, är att stater vill bidra till utvidgningen eller placeringen av militär aktivitet och således låter någon annan stat kontrollera delar av dess militär för att få övningen på en plats som staten behagar, ett exempel skulle kunna vara att Sverige vill ha en övning vid Gotland för att visa stabilitet i regionen. Sådana här beslut grundar sig i rationalitet och prioriteringar menar liberala IR-teoretiker (Richter, 2015). Ett sådant beslut skulle kunna grunda sig i att Sverige prioriterar att uppge delar av sin suveränitet för att arbeta tillsammans med allierade och således visa sig starka.

Liberalismens syn på GSFP är att det är ett naturligt steg för EU att skapa en plan för militärt samarbete, ekonomisk integration har länge varit fokus för EU:s utveckling men det har successivt även börjat diskuteras försvarspolitik. Liberaler menar att det är förändringar i omvärlden som har fått EU:s medlemsstater att börja diskutera militärt agerande inom unionen (Richter, 2015). Dessa förändringar kan vara Turkiets statsskicks problematiska omsvängning de senaste åren eller Rysslands förstärkta militarisering. Liberalismen menar som nämnt att stater vill samarbeta, bara det finns möjlighet och vilja, och det verkar som att försvarspolitiska policys numera är en del av detta inom EU (Pohl, 2013, s. 355-357).

3.3 Teori

Mitt teoretiska angreppssätt består i att analysera om EU:s självbild kring GSFP har förändrats till följd av omläggningen i utrikespolitiken utifrån IR-teorier. Mitt teoretiska angreppssätt är att EU:s omläggning av dess utrikespolitik i och med lanseringen av EUGS

har påverkat GSFP. Det som undersöks i uppsatsen är om GSFP förändras i följd med omläggningen av EU:s utrikespolitik. Min hypotes är att EU har förändrat sitt sätt att formulera policydokument för GSFP då EU:s plats i världen förändrats. Politiska och ekonomiska prioriteringar görs för att kunna hantera de utrikespolitiska problem som uppstått de senaste åren som flyktingkris, krig i Syrien och ett Ryssland som rustats upp militärt de senaste åren.

Om GSFP utvecklas i en liberal riktning kommer EU troligen att fortsätta agera främst civilt för att främja mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner i stater runt om i världen. Resurserna kommer troligen fokuseras på att arbeta för utökat samarbete mellan EU och länder i kris. Fokus på att etablera demokratiska institutioner kan grunda sig i att utbilda poliser i länder som har en svag rättsstat.

Om GSFP utvecklas i en realistisk riktning så kommer EU främst agera för säkerheten inom unionen och genom GSFP fokusera på att agera främst med militära medel runt om i världen. En ökning av militära operationer är då att förvänta sig då realismen generellt fokuserar på militär styrka. Operationerna kan dock även vara civila men intentionerna är då troligen fokuserade på den europeiska unionens medlemmars säkerhet och inte agera civilt internationellt i lika stor utsträckning som innan. EU kommer då vilja skapa en självbild med god militär kapacitet och som har möjlighet att utföra militära operationer runt om i världen.

3.3.1 Analysschema och operationaliseringar av internationella relationsteorier

Mitt analytiska schema kommer se ut som följande:

Tabell 3.1 Analysschema

Drag i de policydokument och aktivitetsrapporter som analyserats	Säkerhet, militär, säkerhetsintressen, stabilitet vinst och upprustning.	Samarbete, globalism, diplomati, politisk enighet och civila insatser
Neorealistiska drag	x	
Liberala drag		x

3.3.2 Operationalisering och kriterier för slutsatsdragning

En operationalisering av begrepp görs för att kunna analysera policydokument och aktivitetsrapporter från EU. Operationalisering innebär att en mer konkret beskrivning av en teori eller ett fenomen görs. I mitt fall kommer det vara att analysera policy med hjälp av operationaliseringar av teorierna (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, & Wängnerud, 2017, s. 61-63). Operationaliseringen underlättar för författaren när studien genomförs (Esaiasson et al., 2017, s. 56).

Hur begreppen operationaliseras diskuteras nedan.

Neorealismen grundar sig i säkerhet kring länder och dess operationella indikatorer kan grunda sig i begrepp som upprustning för att säkra Europa, detaljer om arméstorlek eller ett generellt beskrivande om Europas militära styrka. Neorealism kan också operationaliseras genom att länders självbestämmande prioriteras eller att begrepp som säkerhet och strategier används eller presenteras. Arbete för ökad säkerhet kan också räknas till neorealismen, om länder även gör investeringar tillsammans för att få en mer effektiv militär kan det kopplas till neorealismen.

Liberalism grundar sig i möjligheten till samarbete och menar att det inte bara är stater som spelar en stor roll på den internationella scenen, utan även organisationer och individer kan påverka det internationella spelet och dess utformning. Liberalismens operationella indikatorer är att policydokumenten och aktivitetsrapporterna beskriver att samarbete krävs för att lösa problem eller nämner inflytelserika organisationer som FN eller EU. Ekonomisk tillväxt, samarbete och fördelar med internationellt samarbete är även liberala begrepp i den bemärkelsen att de är tätt sammankopplade med internationellt samarbete.

I linje med detta kvalificeras dessa operationaliseringar som bärare av neorealistiska och liberala drag. Det gör att jag kan dra slutsatser med hjälp av dessa begrepp.

4 Metod och material

4.1 Forskningsdesign

I denna uppsats kommer en kvalitativ textanalytisk metod att användas. Anledningen till detta är att det är lämpligt att använda en textanalytisk metod för att se på olika texter och analysera vad som sägs med hjälp av olika textanalytiska verktyg. En textanalytisk metod lämpar sig även bra till att följa normförändringar i texter. Vissa delar av texten är viktigare än andra och därför läses policydokumenten och aktivitetsrapporterna igenom många gånger för ingående granskning. Texterna läses även på olika sätt, exempelvis kan man ögna igenom text för att få ett specifikt synsätt på en text, medan om texten läses långsamt och mer detaljerat så kan man få fram ett annat perspektiv i texten och således urskilja något annat (Esaiasson et al., 2017, s. 213).

Ett analyschema med definierade kategorier underlättar hanteringen av det empiriska material som hittas under undersökningens gång. Analyschemat underlättar svarandet på de preciserade frågeställningarna och forskningsfrågan. Analyschemat ger även en förenkling för mig som forskare samt för läsaren av texten att hantera texten på ett smidigt och brukligt sätt. samtidigt som reliabiliteten ökar om en analyserad text har liberala eller neorealistiska drag så kommer detta analyseras i resultatdelen och även benämnas vad som gör att texten har liberala eller neorealistiska drag (Esaiasson et al., 2017, s. 212-213).

För att förstå innebörden i alla de texter jag har läst så har jag utgått från Skinners tre premisser kring att göra en kvalitativ textanalys.

1. Det krävs att den som undersöker texten vet vad för material som behandlas i studien. Skulle läsaren missta sig för att textstycket skulle vara en vetenskaplig artikel eller en kolumn istället för aktivitetsrapporter och policydokument skulle analysen sett annorlunda ut.

2. Att tolka innebörden utifrån det författaren vill förmedla, att förhålla sig saklig till uppgiften genom att läsa texten fördomsfritt och utan att applicera åsikter på författaren av texten för att du har egna uppfattningar om hur författaren har förmedlat sin text.

3. Kontext kännedom är centralt för att ha möjlighet att analysera ett begrepp på ett rimligt sätt. Om jag analyserar något utan kunskap om olika begrepp eller ämnet i sig så kommer analysen förbli felaktig då slutsatserna med stor sannolikhet är inkorrekta på grund av kunskapsluckan hos analytikern (Bergström & Boreus 2012, s. 33).

4.2 Validitet och Reliabilitet

Validitet innebär att det som ämnas att undersökas i en studie faktiskt undersöks. Detta säkerställs genom att alltid arbeta skärpt och noggrant med studien som genomförs (Esaiasson et al., 2017, s. 63-64). För att få en god resultatsreliabilitet i en studie krävs en god begreppsvaliditet. Resultatsreliabilitet är en säkerställning om att resultaten blir likadana om en annan forskare gör en likadan studie som min och får ut samma svar. Får den andra forskaren ut samma svar så kan vi se att reliabiliteten är hög, gör en forskare samma undersökning och får ut svar som inte stämmer överens med mina föregående tester, är reliabiliteten låg. Begreppsvaliditet innebär att begreppen som används i undersökningen är operationaliserade väl, i detta fall att neorealism och liberalism som internationella relationsteorier (IR-teorier) är väl operationaliserade till mitt analyschema så att det blir skäligt att utvinna teoretiska drag i de dokument som ska undersökas (Esaiasson et al., 2017, s. 59-60).

En grundläggande del i en uppsats är dess källor, det är centralt för att uppsatsen ska bli lyckad och det är viktigt att källorna som används är av god kvalitet. Uppsatsens källor utgörs av vetenskapliga artiklar vilka är referentgranskade, böcker, Europeiska unionens institutioners hemsidor och övriga relevanta källor (Esaiasson et al., 2017, s. 288-289). Det är även viktigt att vara noga med källhänvisningarna för att skapa god intersubjektivitet, det vill

säga om någon vill undersöka något jag undersökt så ska likadana svar framkomma förutsatt att vi använt en likadan metod (Esaiasson et al., 2017, s. 25).

4.3 Preciserade frågeställningar

Dessa frågeställningar kommer användas när jag analyserar de policydokument som ligger till grund för min undersökning. Frågorna kommer hjälpa mig att undersöka de policydokument som är relevanta till min forskning mellan 2009 och 2016/17. Analysschemat gör det enklare för mig och för läsaren att följa mitt analysarbete.

1. Om, och i sådana fall i vilken utsträckning, kan man se neorealistiska drag i de policydokument och aktivitetsrapporter som analyseras mellan 2009 och 2016/17?
2. Om, och i sådana fall i vilken utsträckning, kan man se liberala drag i de policydokument och aktivitetsrapporter som analyseras mellan 2009 och 2016/17?
3. Om, och i sådana fall i vilken utsträckning, kan man se en förändring av sättet EU presenterar GSFP mellan 2009 och 2016/17?

4.4 Val av material

Kriterierna för att dokumenten som använts i uppsatsen är att de måste vara publicerade de år som är relevanta för uppsatsen, dokumenten måste således vara publicerade 2009 eller 2016 och 2017. Ambitionen har varit att analysen ska vara så omfattande av GSFP som möjligt och att jag ska kunna svara på mina preciserade frågeställningar samt forskningsfrågan.

De dokument som har analyserats i uppsatsen är dels policydokument för de olika utrikespolitiska strategierna som EU har använt sig av de senaste fjorton åren och dels årliga aktivitetsrapporter från de uppdrag som utförts inom GSFP. Dessa dokument har enligt mina efterforskningar varit de mest relevanta för uppsatsen. Årsrapporternas relevans är grundad i

att dokumenten är välgjorda och framförallt handlar om GSFP i den bemärkelsen att GSFP:s funktion utvärderas och, dels vad som varit bra och dels vad som behövs för att skapa en bättre och mer effektiv säkerhets- och försvarspolitik redovisas. Varje årsrapport påbörjas även med ett förord av HRVP:n som beskriver GUSP:s mål och nödvändighet samt situationen i världen. Min analys består av fyra olika dokument, två årsrapporter från 2009 och 2016/17, dessa rapporter behandlar GSFP och dess insatser runt om i världen. De andra policydokumenten är policydokument där EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska strategier presenteras. Det ena policydokumentet från 2009 beskriver ESS och dess funktion för EU men även de utmaningar och möjligheter EU står inför. Policydokumentet från 2017 beskriver vad som arbetats med inom GUSP under 2016/2017 och är ett aktuellt policydokument som redovisar EUGS mål och funktion. Anledningen till att GSFP:s årsrapport för 2017 inte använts är för att den publiceras först 2018.

Strategidokumentet från 2009 med Javier Solana som HRVP kommer inte från EEAS som övriga dokument, utan från Europeiska rådet. Anledningen till detta är att den säkerhetspolitiska- och försvarspolitiska policyn var ett område som styrdes av Europeiska Rådet år 2009. Detta förändrades senare år och EEAS är numera en extern part, utanför ordinarie institutioner vilka arbetar nära kommissionen men även de andra 28 medlemsstaternas utrikespolitiska organ. Tanken med EEAS är att utrikespolitiken ska representera samtliga 28 medlemsstater i unionen (EEAS, 2016). GSFP kallades även ESFP fram till 2009 vilket förklarar varför citaten i analysen har andra översättningar än de senare rapporterna. Min studie kommer dock bestå av akronymen GSFP kontinuerligt för att göra det enklare för läsaren att bearbeta texten.

Ambitionen vid insamling av dokumenten till studien var att se till hur EU presenterar sin säkerhets- och försvarspolitik. Dokumenten representerar sättet EU beskriver och motiverar sin politik vilket innebär att EU:s åsikter och policys beskrivs utifrån deras självbild. Även om EU presenterar data på ett specifikt sätt så behöver det i realiteten inte heller stämma överens med hur den faktiska verkligheten ser ut.

4.5 Etiskt övervägande

Bergström och Boreus menar att en individ aldrig kan åta sig en text fördomsfritt utan menar att så länge en läsare är medveten om att utbildning, tidigare erfarenheter, synen på läsning bland annat spelar roll för hur en individ tar sig an en text (Bergström & Boreus 2012, s. 31-32, 42-43). Dessa antaganden är även relevanta för min inhämtning av information vilket kan göra att jag omedvetet fastnar vid vissa ord eller begrepp i texter och analyserar det istället för något annat som skulle kunna vara relevant för denna uppsats utformning.

5 Analys

5.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken under 2009

Europeiska rådet presenterar att GSFP fungerar bäst om EU:s medlemsländer arbetar tillsammans och att EU måste tänka strategiskt i sina uppdrag och att uppdragen fyller ett mänskligt värde då man bland annat arbetat med att skydda flyktingar och att hjälpa till efter Tsunamis. Rådet menar dock att det krävs ytterligare utveckling av GSFP för att kunna hantera den föränderliga världen.

“Over the last decade, the European Security and Defence Policy, as an integral part of our Common Foreign and Security Policy, has grown in experience and capability, with over 20 missions deployed in response to crises, ranging from post-tsunami peace building in Aceh to protecting refugees in Chad. These achievements are the results of a distinctive European approach to foreign and security policy. But there is no room for complacency. To ensure our security and meet the expectations of our citizens, we must be ready to shape events. That means becoming more strategic in our thinking, and more effective and visible around the world. We are most successful when we operate in a timely and coherent manner, backed by the right capabilities and sustained public support.”

(European Council, 2009a, s. 8)

Detta textstycke består främst av liberala drag men även neorealistiska drag. Rådet beskriver hur fokus ligger på att agera gentemot kriser runt om i världen och beskrivningen ger ett sken av filantropisk karaktär där samarbete och politisk enighet prioriteras. De neorealistiska dragen är dock intressanta, rådet benämner att EU måste agera för att få unionens medlemmar att känna sig säkra. Stycket är således tudelat och ger en blandad bild av GSFP som både säkerhetsaktör och en kraft som kan agera för att hjälpa människor runt om i världen.

Vidare benämns konflikten i Georgien som problematisk, EU agerar genom att lansera den största operationen dittills vid den tidpunkten. Operationen bestod i att försöka medla mellan de ryska och georgiska parterna i konflikten samt övervakning av civila.

“The situation in Georgia, concerning Abkhazia and South Ossetia, has escalated, leading to an armed conflict between Russia and Georgia in August 2008. The EU led the international response, through mediation between the parties, humanitarian assistance, a civilian monitoring mission, and substantial financial support. Our engagement will continue, with the EU leading the Geneva Process. “

(European Council, 2009a, s. 17)

EU agerar via GSFP, man använder sig dock av medling och mjuka medel, troligen för att undvika en konflikt mellan EU och Ryssland. Detta kategoriseras som liberala drag, att agera med militär intervention hade troligen lett till en storskalig konflikt i regionen. En sådan konflikt hade drabbat EU:s medborgare, ryska medborgare och även georgiska medborgare. Det är också tveksamt om ett uppdrag av militär form hade gynnat EU. Presentationen av insatsen i Georgien visar på en självbild av ett EU som agerar för enighet och fred.

EU och Nato har arbetat tillsammans under internationella uppdrag och samarbetet har fungerat väl, dock har inte det formella arbetet utökats. Ambitionen är dock att utöka samarbetet för att ta till vara på gemensamma säkerhetsintressen.

“The EU and NATO have worked well together on the ground in the Balkans and in Afghanistan, even if formal relations have not advanced. We need to strengthen this strategic partnership in service of our shared security interests, with better operational co-operation, in full respect of the decision-making autonomy of each organisation, and continued work on military capabilities. Since 2003, we have deepened our relationship with the OSCE, especially in Georgia and Kosovo.”

(European Council, 2009a, s. 24)

EU:s ställning till Nato samarbete är både liberalt och neorealistisk. Det är liberalt i den bemärkelsen att EU vill arbeta med andra organisationer men neorealistiskt för att de vill samarbeta med Nato för att stärka säkerhetsbehoven i unionen. När EU visar vilja att samarbeta med Nato så presenterar EU en självbild som kan ses som neorealistisk då EU är benägna om att se starka ut som säkerhetspolitisk aktör.

I Palestina hjälpte EU med hjälp av GSFP till med uppbyggnad av civilsamhälle och demokratiskt normspridande på plats men poängterade även att det fanns stora brister i arbetet på plats då Israel bygger bosättningar på mark som tillhör palestinierna.

“The EU continued to assist Palestinian state-building, including through its CSDP missions (cf infra). These efforts seemed to yield positive results, with the West Bank experiencing economic growth also due to Israeli steps to ease restrictions on movement. However, serious concerns remain, in particular with respect to the continued settlement activity, the situation in East Jerusalem and access regime to and from Gaza. Also concerns remain with respect to the stalemate in intra-Palestinian reconciliation. “

(European Council, 2009a, s. 13).

Detta ses som ett liberalt drag då man arbetar för att mäkla fred i arbetet med Israel och Palestinakonflikten. Även ekonomisk tillväxt nämndes, vilket är synnerligen liberalt. Konflikten i Gaza ligger inte i EU:s närområde och det finns ingen självklar påverkan på EU om Israel och Palestina inte kommer överens. Presentationen av konflikten och insatsen gör den på så sätt liberal. Självbildens som presenteras visar att EU har ambitionen att agera

internationellt för att stärka mänskliga rättigheter och att uppfattas som en aktör som sysslar med sådant.

Europeiska rådet beskriver vidare vikten av att arbeta för mänskliga rättigheter inom GSFP och att kvinnors roll är central om fred ska uppnås.

“We need to continue mainstreaming human rights issues in all activities in this field, including ESDP missions, through a people based approach coherent with the concept of human security. The EU has recognised the role of women in building peace.”
(European Council, 2009a, s. 22).

Detta stycke är av liberal karaktär i bemärkelsen att EU måste fortsätta agera för mänskliga rättigheter runt om i världen. Presentationen gör att GSFP:s uppdrag framställs i en liberal kontext. Unionens självbild beskrivs som en aktör som bryr sig om sina medmänniskor runt om i världen.

En presentation görs även om EU:s styrkor när det gäller konfliktförebyggande arbete och instrumenten inom GSFP beskrivs i stor utsträckning som mjuka verktyg, EU arbetar i stor utsträckning med att styrka demokratiska institutioner, skapa platser för diplomati och dialog och andra konfliktförebyggande material.

“The EU’s strength in conflict prevention continues to lie in its capacity to address the different facets of this challenging and broad task in a comprehensive way by pooling the wide array of EU instruments (soft tools), particularly preventive diplomacy, development policies and assistance, support to strengthening democratic institutions and the rule of law, promoting reconciliation and dialogue, and the build up of institutional and national capacities on conflict prevention. Mainstreaming of conflict prevention actions in these activities is important and will be further promoted. Work on an EU Action Plan for situations of fragility and conflict was started in 2009, with a view to developing a more coherent approach by EU institutions and Member States over the entire planning and

implementation cycle, linking security and development policies. “
(European Council, 2009b, s. 40).

Detta stycke har liberala drag i sig i den bemärkelsen att det handlar om att sprida säkerhet och demokratiska normer med hjälp av sina internationella insatser. Dialog och institutionsbyggande ligger också i fokus vilket grundar sig i liberala drag snarare än neorealism.

5.2 Sammanfattning av 2009

EU:s sätt att presentera GSFP är 2009 främst liberal, detta utläses från att EU fokuserar på samarbete med länder och organisationer inom och utanför unionen. Insatser i Gaza och Georgien kopplas främst till liberala drag och självbilden som ges är i stor utsträckning en bild av en union som bryr sig om sina medmänniskor runt om i världen. EU har dock genomfört operationer i Kosovo och Georgien för att utöka säkerheten tillsammans med NATO. Insatser för ökad säkerhet kan härledas till neorealistiska drag. Sammanfattningsvis så presenteras GSFP både liberalt och neorealistiskt 2009. En tudelad säkerhet- och försvarspolicy som arbetat med blandade uppgifter under 2009.

5.3 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken under 2016/2017

Under operationer för EEAS med inriktning på GSFP uppdrag beskrivs uppdrag där EEAS arbetat för att mäkla fred och skapat större säkerhet. Dels handlar det om att skapa säkerhet genom att medverka i medling mellan de olika parterna i konflikten, och dels att arbeta för att mänskliga rättigheter främjas i stor utsträckning.

The EU's approach to supporting a political solution to the crisis in Libya combines Common Security and Defence Policy (CSDP) operations together with the use of Union funding and policy instruments, as well as a strong diplomatic angle and a constant focus on human rights. The EU is also stepping up its work on conflict analysis. Recent situational analysis on Jordan, Egypt and Burundi involved EU institutions and all Member States locally present. Also, the EU ensured participation of the UN, the World Bank and civil society organisations in these workshops. The EU has also reviewed its Early Warning System to shift the emphasis from early warning to early action. Both Member States Embassies and EU Delegations are now more involved in the process to drive integrated action on the ground. The EU and the UN have agreed to hold quarterly Video Conferences on conflict prevention to develop cooperation and synergies. An EU office has been set up in Agadez, bringing under one roof the EU actors dealing together with security, migration and development.”
(EEAS, 2017b, s. 18-19)

Stycket är liberalt i den utsträckningen att EU fokuserar på att se till frågor som berör människor internationellt och genom att mäkla fred. EU menar även att man ska fokusera på konfliktanalys i större utsträckning i länder som ligger i riskzonen för att starta krig eller hamna i konflikter. En beskrivning görs även av att FN bör vara en del av de konfliktförebyggande vilket visar på en tilltro till det internationella systemet, samtliga dessa är av liberal karaktär. EU målar här upp en bild av sig som en part som arbetar för internationell fred med hjälp av GSFP och FN.

Efter EUGS lansering 2016 har även försvars- och säkerhetspolitiken utvecklats i stor utsträckning. Man har skapat en ny organisation inom EEAS, dess uppgift är att planera och utveckla existerande militär kapacitet vid internationella uppdrag runt om i världen där EU agerar. Exempel på dessa är GSFP uppdrag i Somalia och Mali.

“The EU has established a military planning and conduct capability (MPCC) for its nonexecutive military missions within the EU Military Staff (EUMS), to be reviewed by end of 2018. The director of the MPCC has assumed the functions of missions' commander for the EU's non-executive military CSDP missions: at present the three EU Training Missions respectively deployed in the Central African Republic, Mali and Somalia. The Council also agreed to establish a Joint Support Coordination Cell to strengthen synergies between EU civilian and military missions”
(EEAS, 2017b, s. 20-21)

Denna utveckling är av neorealistiska drag, presentationen av organisationen är dels militär men den motiveras även med att man gör förändringarna för att hålla EU och dess medborgare säkra. Här nämns inget om att främja fred och sprida demokratiska normer utan framförallt ligger fokus på EU och dess försvar. GSFP framstår här som en organisation som arbetar framförallt för EU:s intressen och invånare.

EU belyser vidare att insatser görs genom GSFP för att hjälpa till med humanitär hjälp på instabila platser i Afrika.

“Our work on resilience is also showcased by the EU’s contribution to stability in the Sahel region, where different instruments, including CSDP missions, complement each other in bolstering the resilience of local states and societies. Humanitarian aid helps tackle the immediate crisis of displaced people, while development cooperation addresses the longer-term root causes of poverty, further complemented by actions for job creation, access to education, health and climate mitigation.”

(EEAS 2017b, s. 15)

EU arbetar här genom bland annat GSFP för att människor i krisområden ska få tillgång till arbete, mat och ett gott liv. GSFP framställs här som en policy som kan användas till att främja mjuka värden. GSFP beskrivs här med hjälp av liberala drag. Självbilden som presenteras visar att EU bryr sig om människor på andra delar av världen, utanför Europa.

EUGS har lett till ytterligare initieringar av projekt inom försvars och säkerhetspolitiken. Initieringen består i att EU satsar på att få medlemsstater att koordinera sina investeringar i försvarspolitiken - Anledningarna till detta är många, men framförallt att man vill få EU:s militära kapacitet att öka.

“As advocated by the EUGS, the Council also agreed to initiate a Coordinated Annual Review on Defence (CARD). This mechanism will facilitate regular and systematic sharing of information between Member States on their defence planning and the implementation of the Capability Development Plan. This will

support delivering capabilities and actively promote enhanced defence cooperation among Member States. A CARD trial run will be launched as of autumn 2017, in view of Ministers of Defence being presented with a first CARD report within 2018.”
(EEAS, 2017b, s. 22)

Initieringen av CARD (Samordnad årlig försvarsöversyn) görs för att få länder att samarbeta och samverka inom investeringarna av militär inom EU. Tack vare det kan EU få en bättre utvecklad militär kapacitet. Denna initiering grundar sig i den neorealistiska teorin. Anledningarna till det är att man fokuserar på att ena och främja den europeiska försvarspolitikerna, vilket kan härledas till att man vill skapa en mer effektiv och stark militär enighet inom EU.

Enligt min bedömning så kan denna initiering kopplas till neorealismen, då man genom att sammankoppla och skapa mer samarbete mellan EU länder så kan länderna känna sig säkrare på den internationella spelplanen samt ha möjlighet till att försvara sig. Lanseringen av CARD visar på ambition och vilja att utveckla GSFP genom att agera för utökade möjligheter att få en samspelt militär förmåga.

Inom det försvarspolitiska spektrat har även en initiering av en försvarsstyrka som grundas i att agera snabbt gentemot externa hot. Förslaget behandlar möjligheten att agera militärt mot ett externt hot och målet är att förbättra EU:s flexibilitet och insatsmöjligheter internationellt.

“Rapid response and civilian capabilities are two further action areas identified by the Council. On military rapid response, the Council has agreed to a number of actions to enhance the preparation, modularity and effective financing of the EU Battlegroups, in order to improve their deployability and flexibility. In terms of effective financing, the Council has provided orientations for the forthcoming revision of the Athena mechanism. While having proven their value as a tool for cooperation and transformation, such steps forward are of critical importance for the credibility of EU’s military rapid response capacity. On civilian capabilities, the High Representative has been tasked by the Council to work on a review of the Feira capability priority areas for civilian crisis management in light of the EUGS, the new level of ambition and current security challenges. Work is also ongoing to strengthen the responsiveness of civilian CSDP missions: proposals have been made to establish a core responsiveness capacity to allow for more rapid action on the ground.”
(EEAS, 2017b, s. 22)

Detta stycke har både liberala och neorealistiska drag i sig, dels är det neorealistiskt för att EU vill ha möjlighet att agera med militära medel mot externa hot. För att sammankoppla detta till neorealism så kan man se till EU:s vilja att försvara sig själva gentemot hot från omvärlden. En liberal aspekt av utvecklingen är dock att man även satsar på att arbeta med humanitära och civila uppgifter, vilket innebär att EU:s säkerhet- och försvarspolitiska utveckling inte endast utgår från neorealistiska drag utan även liberala. Självbilden som presenteras ger ett intryck av att EU vill ha möjligheten att reagera gentemot kriser runt om i världen. Med hjälp av GSFP ska EU ha möjligheten att kunna agera både civilt och militärt vilket ger självbilden av att EU kan agera gentemot komplexa militära problem men även med civila medel när det behövs.

I GSFP:s årsrapport från 2016 redovisar EU för de olika uppdrag som GSFP:s personal medverkat i under året så beskriver Mogherini att EU arbetat genom GSFP för att skapa säkerhet för Europeiska unionen och dess medborgare.

“Our men and women in uniform – currently 2,600 civilian and 4,000 military staff, from all 28 member States – are deployed all around the world to serve the security of our Union and our citizens”

(EEAS, 2017a, s. 2)

Denna formulering av Mogherini tolkar jag som att uppdragens primära mål är att sprida säkerhet för de europeiska medborgarna och påvisar inte någon filantropisk läggning - Detta är tydligt neorealistiskt då en prioritering görs för att främja EU:s intressen över andra länders. Samtidigt agerar EU internationellt för att förhindra krig och för att främja demokratiskt arbete vilket kan ses som liberalt. En aspekt av citatet är att den militära personalen är större än den civila, trots att GSFP:s uppdrag främst tidigare varit av civil karaktär. Självbilden som beskrivs är att säkerheten i unionen prioriteras och att EU har möjlighet att agera internationellt med de medel som behövs för varje specifik situation. Neorealism är det centrala i självbilden.

Mogherini menar även att EU arbetar för att stärka sina samarbeten med partners för att främja rättssäkerhet och stabilitet.

“And it matters to our partners, too. Our Missions and Operations are helping them fight organised crime and piracy, are strengthening their criminal justice systems and police forces, are spreading a culture of human rights while training their armed forces. Our military is supporting countries that are recovering from conflict, where security is essential to let the local economy restart. We always act in close cooperation with the United Nations and with other regional organisations. More and more, non-European countries are asking to contribute directly to our operations. We are a cooperative power, a responsible actor, and a strong supporter of the multilateral system: for all these reasons, our friends around the world increasingly look at the European Union as a global security provider “

(EEAS, 2017a, s. 3-4)

Detta är liberalt i den bemärkelsen att man arbetar för goda normativa värden och regional stabilitet runt om i världen. Man visar även tilltro till FN-systemet vilket påvisar att EU som organisation tror på fortsatt internationellt samarbete och är ytterligare liberalt ställningstagande. Den realistiska aspekten är dock att GSFP agerar militärt genom ingripande i ett land utanför EU, motivet är att motverka pirater vid afrikas kust. EU agerar således internationellt för att motverka hot gentemot gemensamma intressen vilket skapar stabilitet i unionen. EU poängterar här sitt engagemang gentemot internationella problem och ger en bild av att unionen agerar för att skapa säkerhet med hjälp av neorealistiska drag. Neorealismen får EU att se ut som en aktör med resurser och som agerar när kriser uppstår.

5.4 Sammanfattning av 2016/2017

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik i EU 2016/17 handlar i stor utsträckning om att förstärka EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. Samtidigt kan man även se en förändring i det sätt EU motiverar GSFP. EU har ett större fokus på medlemsstaters och medborgares intressen. De neorealistiska drag som uppmärksammats 2016/17 är de samarbeten som görs

för att utveckla säkerhets- och försvarspolitiken i unionen. Även ytterligare arbete med att utveckla snabbinsatsstyrkor inom EU bidrar till en självbild av en stark union. Investeringarna i att utveckla CARD där medlemsländerna ska bidra med investeringsplaner gör att unionen ger en bild av en samlad och säkerhetsinriktad union. Det finns dock liberala aspekter av året, det syns framförallt i hur man fortfarande ser till FN-systemet som ett bra system och ett föredöme. EU:s insatser via GSFP runt om i världen består också i stora drag av civila delar, vilket skapar säkerhet och hjälper människor i nöd.

6 Resultat

Sammanfattningsvis återkopplas forskningsfrågan och mina preciserade frågeställningar nedan med resultatet och sammanfattar uppsatsen.

De neorealistiska dragen finns i dokumenten från både 2009 och 2016/17.

År 2009 finns det neorealistiska drag i policydokumenten i den utsträckningen att EU vill samarbeta med NATO i den utsträckning att de genomfört operationer tillsammans i Georgien och Kosovo för att öka säkerheten. År 2017 har de neorealistiska dragen tagit en mer dominerande form. EU:s samarbete med organ utanför EU:s institutionella väggar har ökat och EU har nu målat upp en tydligare självbild av att unionens organ kommer arbeta för att främja de europeiska medborgarnas intressen och säkerhet. Utvecklingen av CARD och snabbinsatsstyrkan bidrar även det med en neorealitisk självbild vilket får EU att se ut som en stark aktör med en självklar plats i det internationella spelet när det gäller säkerhetsfrågor.

I min andra frågeställning kan vi se att det finns liberala drag i dem policydokument jag har analyserat, både från 2009 och 2016/17. Från år 2009 har jag funnit en dominans av liberala drag som har konstaterats i analysen där EU arbetat för att främja demokratiska normer och fredsarbete världen runt. EU presenterar även ett gediget arbete för att främja konfliktförebyggande, styrkande av demokratiska institutioner och diplomati. År 2009 är EU:s utrikespolitik framförallt dominerad av liberala drag. Under 2016/17 finns även liberala drag kvar i den bemärkelsen att man fortfarande vill främja FN-systemet runt om i världen,

men att fokus framförallt ligger på att säkerställa att unionens stater och medborgare får sina intressen till godo.

När det gäller den tredje frågeställning så kan vi se att det som framkommit från undersökningen av GSFP:s presentation i policydokument mellan 2009 och 2016/17 är att både liberala och neorealistiska drag kan hittas i dokument från samtliga år som undersökts. Man kan dock se att de politiska ställningstagandena och policydokumenten har förändrats i neorealistisk riktning i den bemärkelsen att EU:s försvars- och säkerhetspolitik har blivit mer koncentrerad på att agera för EU som institution och dess medborgares intressen. Snarare än att man fokuserar på att agera runt om över hela världen för att sprida demokratiska normer. Med det sagt så har inte allt EU presenterar blivit mer neorealistiskt. Stor entusiasm finns fortfarande att agera civilt vid katastrofer och fredsstöttande insatser genomförs fortfarande runt om i världen av EU. Omläggningen av EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska ambitioner har förändrat EU på många sätt. Fokus ligger i större utsträckning på europeiska medborgare men trots det har uppdrag inom GSFP fortsatt varit av liberal karaktär, även om ambitioner finns att skapa nya delar inom säkerhet- och försvarspolitik som skulle innebära mer neorealistiskt inriktade försvarsambitioner. Självbilden som presenteras är tudelad, EU vill utveckla sin säkerhet- och försvarspolitik genom stora investeringar, men samtidigt agerar GSFP fortfarande civilt i stor utsträckning. Troligen har EU ambitionen att uppfattas som en säkerhetsaktör i större utsträckning 2016/17 än 2009. De liberala dragen och självbilden av en union som agerar internationellt för mänskliga värden är dock fortfarande en stor del av EU:s självbild.

Referenslista

Bergström, G. & Boréus, K. (Red.). (2012). Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. (3., [utök.] uppl.). Lund:Studentlitteratur.

Biscop, S. (2016). The EU global strategy: realpolitik with European characteristics. In *XIII Forte de Copacabana Conference International Security*. Woischnik (Red.), *Might and Right in World Politics*. (1) s. 91-101). Rio de Janeiro: Konrad-Adenauer-Stiftung

Bickerton, C.J., Irondelle, B., Menon, A. (2011). Security co-operation beyond the nation-state: The EU's common security and defence policy. *Journal of Common Market Studies*, 49(1), s. 1-21. Doi: 10.1111/j.1468-5965.2010.02126.x

Campbell, B. (2014). Realist or Liberal?: Theoretical Interpretations of the Obama Administration's Counterterrorism Strategy. *International Studies - International Relations, Foreign Policy and Diplomacy Magazine*, 14(2), s. 31-48. Från:
<https://hope.rl.talis.com/items/32273E4D-1A98-A620-A922-2293C82718FB.html>

Dunne, T. (2008a.) Liberalism. I J. Baylis & S. Smith (Red.), *The Globalization of World Politics: An introduction to international Relations*. (s.108-124). Oxford University Press.

Dunne, T., Schmidt C. (2008b). Realism. I J. Baylis & S. Smith(Red.), *The Globalization of World Politics: An introduction to International Relations*. (s.90-108). Oxford: Oxford University Press.

European Council. (2009a). EUROPEAN SECURITY STRATEGY: A SECURE EUROPE IN A BETTER WORLD. Från:
<http://www.consilium.europa.eu/media/30823/qc7809568enc.pdf>

European Council. (2009b). Annual report from the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy to the European Parliament on the main aspects and basic choices of the CFSP. Från:

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/2009_annualreport_en.pdf

European External Action Service. (2017a). Common Security and Defence Policy of the European Union: Missions and Operations Annual Report 2016. Från:

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/e_csdp_annual_report1.pdf

European External Action Service. (2017b). From Shared Vision to Common Action: Implementing the EU Global Strategy Year.

Från:http://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/full_brochure_year_1.pdf

European External Action Service. (2016). CSDP capabilities. Hämtad 2017-11-06, från:

https://eeas.europa.eu/topics/common-security-and-defence-policy-csdp/5393/csdp-capabilities_en

European Union. (2017). Foreign & Security Policy. Hämtad 2017-12-10, från:

https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_en

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017).

Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. (5., [rev.] uppl.).

Norstedts juridik: Visby.

Fiott, D. (2015). Conclusion – ... wherefore art thou CSDP?. I D. Fiott (Red.), THE COMMON SECURITY AND DEFENCE POLICY: NATIONAL PERSPECTIVES (79) (s.121-125). Bryssel: Egmont

Fiott, D. (2013). The Common Security and Defence Policy and IR Theory. Hämtad 2017-12-20, från:

<http://www.e-ir.info/2013/08/20/the-common-security-and-defence-policy-and-ir-theory/>

Hofmann, S. C. (2011). Why Institutional Overlap Matters: CSDP in the European Security Architecture. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, (49): (s. 101–120).

Doi:10.1111/j.1468-5965.2010.02131.x

Howorth, J. (2017). The European Union's Security and Defence Policy: The Quest for Purpose". Hill, C. Smith, M. Vanhoonacker. S (Red.), *International Relations and the European Union*. Oxford:Oxford University Press.

Hyde-Price A. (2012). Neorealism:A Structural Approach to CSDP. I X. Kurowska, F. Breuer (Red.), *Explaining the EU's Common Security and Defence Policy*. Palgrave Studies in European Union Politics (1) s. 21-40). London:Palgrave Macmillan

Kurowska, X. (2012). Introduction: The Role of Theory in Research on Common Security and Defence Policy. I X. Kurowska, F. Breuer (Red.), *Explaining the EU's Common Security and Defence Policy: Theory in Action* (1) (s. 1-15). London:Palgrave Macmillan.

Lasan, N. (2012). INTERNATIONAL RELATIONS THEORY AND SECURITY. *Revista De Administratie Publica Si Politici Sociale*, 9, s.n/a-n/a. Hämtad från:

<http://revad.uvvg.ro/files/nr9/4.%20nicoleta%20lasan.pdf>

Leffler, C. (2014). Developing the European External Action Service. I L. Aggestam(Red.), *European Leadership in Transition and Crisis*. Aggestam (Red.), *Cergu's Working Paper Series*, 2 (s. 8-11). Göteborgs universitet: CERGU

Legro, W. J., & Moravcsik, A. (1999). Is Anybody Still a Realist? *International Security*, 24(2), (s. 5-55). Hämtad från: <http://www.jstor.org.ezproxy.ub.gu.se/stable/2539248>.

Mälksoo, M. (2016). From the ESS to the EU Global Strategy: external policy, internal purpose. *Contemporary Security Policy* 37(3): (s. 374-388). Doi:

10.1080/13523260.2016.1238245

Pohl, B. (2013). Neither Bandwagoning nor Balancing: Explaining Europe's Security Policy. *Contemporary Security Policy*, 34(2), (s.353-373). Doi: 10.1080/13523260.2013.805932

Richter, F. (2015). The emergence and evolution of CSDP: a Liberal approach. *IL Cladi, A Locatelli (Red.), International Relations Theory and European Security: We thought we knew* (48) (s. n/a-n/a). New York: Routledge

Rupnik, J. (2007). From democracy fatigue to populist backlash. *Journal of Democracy*, 18(4), (s.17-25). Doi: 10.1353/jod.2007.0078

Rynning, S. (2011). Realism and the common security and defence policy. *Journal of Common Market Studies : JCMS*, 49(1), (s. 23-42). Doi: 10.1111/j.1468-5965.2010.02127.x

Rynning, S. (2005). Return of the Jedi: Realism and the Study of the European Union. *Politique européenne*, (3), (s. 10-33). Doi: 10.3917/poeu.017.0010

Schneider, Gerald, Buhaug, Halvard, & Levy, Jack S. (2014). Peace through globalization and capitalism? Prospects of two liberal propositions. *Journal of Peace Research*, 51(2), (s. 173-183). Doi: 10.1177/0022343313497739

Smith, K. (2017). A European Union global strategy for a changing world? *International Politics*, 54(4), (s. 503-518). Doi: 10.1057/s41311-017-0041-0

Smith, M. (2011). A liberal grand strategy in a realist world? Power, purpose and the EU's changing global role. *Journal of European Public Policy*, 18(2), (s. 144-163). Doi: 10.1080/13501763.2011.544487